

Szerkesztőségi iroda:
Csik-Szereda
Sultán-ház, (posta mellett)
hová
a lap szellemi részét illető
közlemények küldendők.
Kiadóhivatal:
Györgyjakab Márton
könyvnyomdája
hová
az előfizetési pénzek és
hirdetések küldendők.

CSIKI LAPOK

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI ÉS SZÉPIRODALMI HETI LAP.
MEGJELENIK MINDEN SZERDÁN.

Előfizetési ár:
Egész évre 4 frt.
Félévre 2 frt.
Negyedévre 1 frt.
Hirdetési díjak:
3 hasábos petisorsért vagy
annak helyéért 5 kr.
Bélyegdíjért külön minden
beiktatásnál 30 kr.
Nyilvántartási cikkek
soronként 10 kr-ért közöl-
tetnek.

Előfizetési fölhívás!

A minden szerdán megjelenő társadalmi, közgazdasági és szépirodalmi „CSIKI LAPOK” című heti közlönyre a közönség b. figyelmét ismételtelen felhívjuk. Lapunk előfizetési árát lehető legjutányosabban a következőkben szabtuk meg:

Egész évre	4 frt.
Félévre	2 frt.
Negyedévre	1 frt.

Az előfizetési pénzeket posta-utalvány-nyal Csikszeredába a Györgyjakab Márton nyomdája b. kérjük intézni. — A gyergyói t. előfizetők legkényelmesebben előfizethetnek lapunkra a Kricsa Péter könyvkereskedésében Gyergyószentmiklóson, hol a postautalványozás ára sem számítatik fel. — Kérjük a t. közönséget, az előfizetéseket a lehetőleg minél hamarabb eszközölni, hogy a kellő számú példányok nyomtatása és akadálytalan szétküldése iránt idejekorán gondoskodni lehessen, mivel fölösleges példányok nem nyomtatnak.

Egyszersmint értesítjük lapunk olvasóit, hogy a kik a „CSIKI LAPOK” jelen számát megtartják, azokat reuless előfizetőknek tekintjük s lapunkat továbbra is küldeni fogjuk.

Gyűjtők 6 előfizető után egy tisztelet-példányban részesülnek.

Csikszereda, 1889. január hóban.

Teljes tisztelettel:

A „CSIKI LAPOK” kiadóhivatala.

A mai ellenőrzés.

(v.) Csikmegyében szerencsére újabb időben épen nem, a régebbiekben pedig csak szörványosan adta magát elő egy-egy sikkasztás. De a mi a részre áll, nem áll az egészre.

Sokszor halljuk a közbeszédben és olvassuk a sajtóban, hogy ázsiai állapotok vannak.

Sennyey Pál báró nevezte „ázsiai” a magyar közigazgatást. És miért? Azért, mert ma-holnap oda jutunk, hogy Magyarországot a sikkasztásokról nevezik el, mint Sínát mandarinjairól.

A ki lapokat szokott olvasni, láthatja, hogy nincsen egyetlen nap, nincsen egyetlen lap, mely újabb és újabb, hallatlan és botrányos sikkasztásokról ne szólana. A ki nem hiszi, tessék csak figyelmére méltatni a napi krónikát a sikkasztásokról.

E szomorú tény igazolásul, nem is említve az egyes községi s más apróbb hivatali sikkasztásokat, — szolgáljanak az ismert győri, félegyházi, bajai, kassai, a budapesti Kókán-féle s más fővárosi és vidéki kisebb nagyobb posta s másféle sikkasztások.

Ezen sikkasztásokat a mai adminisztráció édes gyermekeinek nevezik s a maguk neveken „ázsiai állapotok”-nak hívják. — Egy jeles író szavai szerint a sikkasztók a megyei autonómia pátriarchális kormányzata alatt ép oly sikerrel munkálkodnak, mint az állami adminisztráció egyes ágaiban.

Miben keressük ennek okát? A felületes, a rossz ellenőrzésben? Igen, ebben.

A divatosá vált sikkasztások erkölcsi súlypontja, mint az a sikkasztók szokásos önvallomásaikból és a védbeszédük kimagasló érveléseiből is kitérünk, — rendszeren a felületes, léha és könnyelmű ellenőrzésben fordul meg.

Milliókra megy azon összeg, melylyel eddig az állam, az egyesek, a takarékpénztári s más részvényesek, intézetek stb. a léha, könnyelmű ellenőrzést keserűen meg-

fizették, de hát akkor, a midőn ellenőrző közegekről mindenütt ~~bőven van~~ gondoskodva és a sikkasztások mégis napirenden vannak, az ellenőrzésbeni könnyelműségnek okának is kell lenni.

Van is oka. És ez nem más, mint hogy a sikkasztók lopásra irányult hajlama mellett, az ellenőrzők optimistius nézete kapott lábra.

Ez az optimismus be kellett egye magát az állami szervezet ellenőrző közegeinek majnem minden rétegeibe, különben nem mutatkoznának minduntalan a sikkasztás jelenségei.

Vagy nem azt látjuk-e ma, hogy állam és társadalom egyaránt a külszin utain indul? Nincs kellő figyelem fordítva arra, hogy a valódi belső érték, az erkölcs, a becsületesség kitapasztaltassék. — Ha valakinek jó képe van, ha magát becsületessé mutatja, feltétlenül hiszünk neki s igen gyakran keserűen csalódunk. És mikor már megtörtént a baj? Csak sopánkodunk és mondogatjuk: ki hitte, ki gondolta volna, ilyen, meg olyan becsületes arcza volt; oly ártatlanul, oly szeliden nézett ki, oly jó modora, oly alázatos, oly sima, oly előzőkeny vala.

Ime, ilyen következményekkel jár az, hogy előlegezzük a mások becsületébe helyezett feltétlen bizalmat.

Igaz, a becsület szép szó, elengedhetlen attribútuma minden térfinak és nélkülözhetlen kvalifikációja a közhivatalnokoknak, de ezt nem a külszinből kell megítélnünk, mert a külszin csal sok esetben.

A szívek és vesék titkait, a tiszta becsületet az emberek ki nem olvashatják a hajlongásból és bókokból, azt a tettekben kell kiolvasni. Senkinek a képéből a lelkére

A „CSIKI LAPOK” TÁRCZÁJA.

***-

Farsang kezdetén.

— Csevegés. —

A költők sok bakkot lönek, az bizonyos. — Már mire való a képzelem varázsló esetjével az év legszebb szakának a tavaszt festeni, mikor úgy is elhalványítja a farsang tündöklő világa? Hiszen csak tagadhatlan az, hogy legszebb időszak a farsang.

A rómaiaknál is volt Carneval, kinek fellépésével a „nevethetnékek” ingere a komédiák reményéhez fűződött s a legnagyobb érdeklődést verte fel; mennyivel érdekesebb tehát a modern carneval; midőn majdnem minden komédia házassággal végződik.

Ha abszurdumnak látszik is, méltán el lehet a farsangról mondani, hogy az: megtestesült idealismus. A bölcsészet ugyan elég udvariatlan volt az „idealismus” szóhoz a semmiség fogalmat hozzáragasztani, de az élet, midőn a farsang idealismusát kell festeni, a persa finomságnak eszményileg valószínű esetjével nyul hozzá.

Erdősen hiszem, hogy a mindennapi élet tragikus sötétségébe sokakra nézve a farsang keveri

bele azt a színt, mely minden csalódás mellett is sorsukat egiéviá emeli.

Olyan a farsang, mint maga a szerelem. — Valódi gyönyör — és egy kevés kim ugyanazon cseppben, mosolygó üdvözet, — nő meg egy kiesel sötét árny.

De hát nem úgy van-e, hogy az illatos mezőn is egyik gyöngéd virágot, a másik keserű gyógyfüvet keres.

Egy szó, mint száz! jó lenne, ha a kalendárium-esimálók az egész farsangot piros betűkkel nyomtatnák, s a feketét mind a bójtre transferálnák. Sőt arról is meglehetünk győződve, hogy a bójti elmékedésektől való borzongás egyenesen annak tulajdonítható, hogy a farsangon a képzelem minden eszmélődési operációját kifejtve, akkor a dolce far niente lágy pamlagát kell élvezze, hát bizonyos, hogy az általános elmékedésnek most van az ideje.

De miről? Hja! az a személyektől függ.

Én a farsangot egy zongorán játszó tündérnek képzelem, kinek keze alatt minden ember egy billentyűt képez.

S ennek a hasonlatnak annál kevésbé érzik a bicezentése, mert ha egyik-másik zsörtölődve morog is a finom kezek alatt, de a többivel összeolvadva, mégis csak belejátszik a csárdás és a walzer összhangjába.

S az is bizonyos, minél hosszabb az élet húrja annál fájdalmasabban zúg, s míg a legvékonyabb és legkurtább viczkádozik, a közepen és jobb kéz alatt állóknak van meglagya az édes andalgás szerepe.

Nézzük csak!

A nagyszülőkről nem szólva, a szülőket a végakkordra hagyva, itt vannak az aglegények. Ezek ha már nem is sóhajtának oly forró vágygallyal a farsangi játékhoz: „mi szép vagy óh! hangokban öltözötten” mégis csak gondolnak valamit. A farsang költészeti alakjai közül legjobban illik rájuk a patinodia, melyben a gyérülő hajszálak, a fonnyadó remények és a garçon-élet képzelt előnyei között az a merengés rimel, hogy hajdan ők is mily epedő vágygally ölelték e tündért.

Az igaz, hogy Heine szerint: „Az elképzelt esóktól a sovány szív nem lesz kövérebb s mit használ északnak, hogy szép ideje van délnak,” de hát ez mégis csak azt fejezné ki, hogy a farsang örömeinek most már komolyan udvarolnának, ha a gúnnyal terhelt kosár karjukra biggyesztesétől nem félnének. Alva-járók ők, kiket a jelen szava a mult farsangok édes ábrándjaiból örömhangan is fájdalommal ébreszt fel.

Hát a házasulandók? Övék most a világ! Ki volna képes most egy házasulandó parthienak képzelmi tüzet lehűteni.

nem lehet következtetni, azt nem régen 42 ezer frt is igazolta, melyet a képeről becsültesnek hitt Kókán sikkasztott el.

Bármily becsületes és megnyerő képt is legyen valaki, nem szabad előlegezni a feltétlen bizalmat. Pessimistikus nézetnek kell uralkodónak lenni mindig s akkor nem fog általánossá válni az ellenőrzésbeni könynyelmtű eljárás, akkor folytonosan gyanakozunk és éberőrök leszünk; — ilyen örökösével szemben pedig a sikkasztók nem fognak bízni bűnös cselekményük elpalástolhatóságában.

Az ellenőrző közegek optimistikus nézeteinek tulfejlettsége óta léptek nálunk az ősi erkölcsök helyébe azok az erkölcsök, a melyeket spártai erkölcsöknek nevezünk. — Ezek szerint többé nem az van írva a szivekbe, hogy ne lopj, hanem: úgy lopj, hogy fel ne fedezzenek.

Spárta eltűnt erkölcsével. Ez lesz Magyarország sorsa is, ha a spártai erkölcsök szerint tovább haladni tért engedünk. Ezt nem akarhatjuk. Azért több pessimizmust a szivekbe, több figyelmet az ellenőrzésnél, s akkor megvéd Isten bennünket, nem leszünk második Spárta.

A hadsereg felszerelése és a kisipar.

(Ajánlva a csiki iparosok figyelmébe.)

A székelyföldi, sőt a csiki iparosoknak is legalább egy részét bizonyára közelebről érdeklő közgazdasági mozzanatról kívánunk e lapok útján is értesítést adni. Ezen öröndetes mozzanat abból áll, hogy a hadügyi kormányzat a magyar ipartestületek kérvényezése folytán, végre-valahára elhatározta és meg is tette a kellő lépéseket a célból, hogy a hadsereg felszerelésében ezután a magyar kis-ipar is részesüljön.

Ezen lépések pedig abból állanak, hogy a hadsereg börtendő szükségleteinek, úgymint lábbelik és lovasági felszerelések beszerzése céljából a börtendő-társulattal kötött szerződés ezen évben lejárván, a hadügyminiszter a közös hadsereg jövőbeli börtendő szükségleteinek fedezésére vonatkozó pályázati hirdetményt az országos ipar-egyesületnek oly célú intézkedéssel küldötte meg, hogy a Brünnben, Grácban és Kaiser-Ebersdorfban szervezendő társulatokon kívül Budapesten is egy hasonló társaság létesíttessék s az összes szükségleteiről e négy társulat gondoskodják.

A budapesti társulatra évenkénti 600,000 (hat száz ezer) forint értékű szállítás esnék, s köteles leendő társulat ezen érték egynegyed részét, vagyis 150,000 frt értékű szállítványt, saját fele-

Hogy a hymen ölében boldog nyomoruság, keserű kéj várakozik csak reá; vagy hogy — oh szörnyű gondolat — hátha a rózsá-lánczot meg nem kapja; ezt hitesd el vele! Száraz philosophia ez előtte, s a szív nem tanulta a syllogismusokat, s farsang elején tanulmányozni legkevésbé van kedve s annál nagyobb dicsősége a farsangnak, hogy még a kétes pályára is reá viszi őket, azon pedig megküzdési dicsőség.

Különben Schiller szerint: „Az élet májusa csak egyszer és nem többször hajt virágot,“ s ki tehet róla, hogy ők a májust farsangra anticzi-pálják? S ha aztán Loisson Károly módjára el is itélik s kiverik a karnevállal üzőt szerelem karjaiból, arra való a remény, hogy új hitegetésekkel váltót hamisítson.

Legtöbbet ábrándozik a nem-parthie nemzedék. Holló fürtök éjsátora, fénylő szemek súgára együtt zsong a szívében, s lelke a báltermek után epedez.

Mulatás! Mily nagyszerű jelszó.

Minden szív a Vénus tűzhelye akar lenni, s mily édes a remény, hogy a farsang „medvéje“ szerezz neki papnót is.

Ha pedig a kis báltündérekre gondolunk, Heine szavai jutnak eszünkbe: „Ha a rózsák szikrát szórnak, az sem okoz nagy bajt, a világ nem hisz csodában s költészetnek tartja majd.“ Pedig va-

lósága mellett, a kisiparnak átadni. Ha pedig a társulat a kisiparnak szánt szállítási mennyiség megfelelő eszközéseért felelősséget nem vállalna: közvetítőként maga a hadügyminiszterium lépend föl, s a szállításokat a megjelölt mérvben az egyetemleges kötelezettség föltétele mellett a szövetségi egyesületre bizandja.

E tény már egymagában véve is nagybecsű és felette öröndetes vívmánynak mondható. — De e minősége csak növekszik, ha tekintetbe vesszük, hogy ez a régi állapotokkal szemben egy általános s a hadsereg mindennemű szükségleteinek beszerzési módjára kiterjesztendő reform előpostáját képezi. S ezekben a börtendő után a kisiparnak egyelőre is szánt s egymagában véve sem kicsinylendő évi 150,000 frt — a pamut-, vászon- és posztónemű szükségletek után idővel évenként még legalább három ennyire fogna emelkedetni, mivel az említett nemű szükségletek biztosítása iránti szerződések is nemsokára le fognak járni.

Most tehát jó hírű iparunk és iparosaink érdekében azon őszinte óhajítás foglal helyet vajha magyar kisiparosainknak minden valamit érő tagja legsajátabb érdekét e reform-lépéssel szemben ne csak helyesen fogná fel, hanem azt a legderekasabban s legteljesebb mértékben érvényesítené is.

Igaz, hogy a mi vasúttalan viszonyaink között e fontos reformnak csak gyöngye hullámgyűrűi juthatnak el a mi határszéli iparosainkhoz, de ezen iparosainknak legnagyobb részét oly derék — s oly életrevalónak tudjuk, kik az oláh vámháboruban sem igen ingadoztak; s kik a budapesti országos kiállításban is figyelmet tudtak maguk iránt kelteni. Alaposan reméljük tehát, hogy a hozzá eljutó hullámgyűrűkből is ki tudja az őt megillető előnyt és hasznót húzhatni.

Ennek legcélszerűbb módjára ajánlhatjuk, ha egyelőre is a börtendő iparcikkokkal foglalkozó iparosok a dolog megbeszélése céljából értekezleteket tartanak, s akár a budapesti, akár a kolozsvári iparos egyesülettel érintkezzenek és pedig mihamarább, mert a pályázati határidő a folyó év első negyedével lejár.

Az elvesztett oláh piacok helyett ime — új tér nyílt és nyíland meg a reform által! Rajta tehát! a ki derék értékesítse itt is erejét!

LAPSZEMLE.

A szokásos újévi üdvözlésekkel az országos szabadelvű párt az idén is Tisza Kálmán miniszterelnököt gratulálta meg legelőbb, a hol gróf Szapári Gyula tolmácsolta a párt jókívánatait, biztosítván őt a párt rendíthetetlen bizalmáról: — mire Tisza miniszterelnök megköszönve a benne helyezett bizalmát a pártnak; azon reményének adott kifejezést, hogy a közép-európai szövetséggel sikerülni fog a megkezdett évben is a béke áldásait megővni.

Ióság és nem költészet, hogy a rózsák legalább is szikrázni készülnek, hogy még azokat is lángra lobbantsák, kiknek csak finom éleket szántak. S ha megjönne az a göndör fürtű eszmény, már előre arra is készek, miként fittymálják majd a veszélyt, mely szerelmök tűzpróbáját képezendi.

S mindezekhez mit szól a tata?

Bizony ő már régen tudja: „Der Wann ist kurz, die Ren ist lang“; de hát mit tegyen!

A jeu d'esprits-ben kiképzett mama szintén vágyik a báli multságok édes pletykáit élvezni s simogatva veszi a tatát, az „amen“ kimondásával a toilette-kontók érvényességét hitelesíteni. Vele úgy bánik félig-meddig a farsang, mint Hamlettel a szellem, de hát az öröm-apaságot szintén meg kell vennie. Karneval rajta tenyérjölást próbálgat s üresen is ki kell nyujtania. Igaz, hogy minden báli izzadás reá, mint Prisznicz vizkurája, úgy csepeg s ő fél a hidegtől, de hiába! a hidegben is fürdenie kell.

Azonban menssen Isten, hogy pasquillal bírálgassuk a farsang költészetét, de annyit mégis tán lehet mondani, hogy a „jour fixe“, „soire“ és más nagyszerű multságok igen gyakran próbára teszik a papák zsebét, s így azután minden nagyszerűségük mellett is csak egy papkos lépés által vannak elválasztva az igazi börtendő.

G. I.

Bukarestből Hitrovó orosz követ távozását, mint legközelebb bekövetkező tényt jelentik.

Belgrádban zászló-erdők között rekesztette be Milán király a szkuptsinát trónbeszéd kíséretében, s miután a miniszterelnök egy ukázt olvasott fel, a melyben a király az összes politikai börtendőknak amnestiát ad, az alkotmányt a király aláírta.

Párisban nagyban készülnek a pártok a legközelebbi választásokra. Boulanger kiáltványt bocsátott ki, a melyben visszaütasítja azon reáfogott vádat, hogy dictátorságra törekszik. Ellenében az egyesült republikánusok Baudint, a barrikádokon el esett vértanúnak fiát, az idáig ismeretlen párisi fiatal ügyvédet szándékszanak jelölt képpen felállítani, ki anapokban tartott egyik beszédében rokon-szenyvesen emlékezik meg a magyar nemzetről, ez a francziával a szabadságszeretében rokon-nemzetről, melynek történelmét biblia helyett kellene a franczia ifjuság kezébe adni, hogy tanulja meg belőle, miként tesz egy maroknyi népet hatalmassá, a zsarnoksággal szemben erőssé az összetartás és a szabadságszeretet.

Oroszország a nagy franczia kölcsön után hadi eszközeinek szaporításán dolgozik előre kiszámított következetességgel. Ugyanily hadikészülődés híre hallható Berlinben is, hol II. Vilmos császár — hír szerint — a fekete sas-renndel tüntette ki Putkammert a volt pénzügyminisztert, kinek Frigyes császár uralkodása alatt nem épen dicsőséggel kellett ott hagyni a miniszteri széket.

LEVELEZÉS.

—◇—

Budapest, 1889. január 8.

Tekintetes Szerkesztő ur!

A távolság miatt kissé elkésve, de azért a kis Jézuska nálunk sem feledkezett meg, amennyiben karácsonyi, illetve új évi meglepetésül becses lapjának mutatvány és első számával kedveskedett.

A meglepetés annál kellemesebb hatással volt ránk, kiket a „kenyérkeresés“ mestersége kedves „Csiki fészünk“ ide hozott; mert köztudomásu, hogy ha csak 15—20 évvel ezelőtt valaki egy Csikvármegyében megjelenő s politikával nem foglalkozó lapról beszélt volna, azt — közbiztonsági tekintetből — egyenesen a nagyszobeni tébolydába küldik.

Becsés lapjának a mutatvány és első számából kifolyólag következtethető életrevalóságához tehát úgy saját, valamint a Csikvármegyéből húsz év keretén belül ide vándoroltak nevében és megbizásából őszinte szívvel gratulálók s midő ezt beszem, engedje meg tekintetes Szerkesztő ur abbeli elhatározásomnak kifejezést adni, miszerint annak állandó fentartását szellemi és anyagi tehetőségemhez képest, teljes odaadással fogom támogatni.

Állandó híve

Dénike.

Törvényszéki csarnok.

(Beküldetett.)

A esikszentmártoni kir. járásbírótság ügyforgalma az 1888. évben.

Beadott a polgári iktatóra 2173 drb, — bagatel iktatóra 445 drb elnöki iktatóra 390 drb, telekkönyvi iktatóra 3864 drb — bünygyi iktatóra 2109 drb. Összesen 8986.

Az 1887-ről, mint hátrálék ájtött 34 drb, bagatell 18 drb, telekkönyvi 162 drb, bünygyi 108, 51 bünyvizsgálat, 57 vétség s kihágás, összesen 322, s így az évi összes ügydrbok száma: 9308.

Elintéztetett a polgári ügyekből 2196, a bagatell ügyekből 455, a telekkönyvi ügyekből 3930, bünygyekből 2192, elnöki ügyekből 390, összesen 9153.

Elintéztetetlenül maradt a polgári ügyekből 16, a bagatell ügyekből 8, a telekkönyvi ügyekből 96 és bünygyekből 25, — összesen 145.

A polgári osztálynál kéretett 177 végrehajtás ingóságokra s 1887-ről maradt 1888-ra foganatosítatlan 41, — a telekkönyvi osztálynál kéretett árverés 123 (ingatlanokra) összesen 341.

Foganatosított a polgári osztálynál elrendelt végrehajtásokból 185, a telekkönyvi osztálynál elrendelt árverésekből 106, összesen 291, foganatosítás nélkül áll 50, és pedig ingóságokra 33, ingatlanokra 17.

Büvizsgálat az 1887-ről hátralekként ájtott 51 darabbal, volt vétség s kihágás az 1887-ről ájtott 57 drbbal 667.

Befejeztetett 188 büvizsgálat, folyamatban an 19, — befejeztetett vétség s kihágás 661, folyamatban van 6 s így a befejezetlenek száma 25.

Felemlítésre méltó, hogy az ezen kir. járás-bíróság által keresztül vitt vizsgálatok közül ötnök alapján elíteltetett Kászon-Ujfaluból 1 egyén 6 évi, Csik-Kozmásról 1 egyén 5 évi, K.-Jakabfalvából 1 egyén 3 évi, Cs.-Csatószezből 2 egyén 3 és 7 évi, Csik-Szt.-Simonról 1 egyén 7 évi fegyházra.)*

IRODALOM.

Gyó-Ditróban még a mult év június havában „Szántani Vezérkönyv“ címü munka jelent meg. Szerzője Józsa Sándor gyóditrói elemi és polg. isk. tanító. Illetékes egyén bíralata után írhatjuk, hogy a „Vezérkönyv“ gyakorlati tanmenettel és akként van összeállítva, hogy használata útján sok eddig ánehhezedett tehertől szabadul meg a tanító. Dicséri bíraló, az első és második osztály tananyagát magában foglaló műben a tanfokozat helyes berendezését, valamint azt, hogy a taneszközök rajza és készitési módja is adva van a könyv bevezetésében. Bíraló szerint a szerző előfizetési felhívásában legkevésbé sem tuloz, midön mondja, hogy e „vezérkönyvben lévő tanrendszer mellett az évi tananyag 7—8 hónapos tanév alatt, és pedig osztatlan iskolában is egész kényelmesen és teljes sikerrel feldolgozható, s a mi igen fontos: a gyermekeknek évközben még házi írásbeli feladványt sem szükséges adni, mert már az iskolában teljes birtokába jutnak a tudnivalóknak, mi természetesen azt eredményezi, hogy a tanító a házi feladvány-javítás kínos és háládatlan terheléstől megmenekül s bő ideje marad az üdülésre: a gyermekeknek pedig szintén kellő idő jut a szükséges játékra.“ Végül írja bíraló, hogy az új termék igen sok iskolában nyert már alkalmazást. — Mint csikmegyei terméket ajánljuk az érdekeltek figyelmébe. — Megrendelhető szerzőnél, ki 1 fnt 40 krnak előleges beküldése esetén bérmentve küldi meg művét.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **A regále-megváltás** tekintetében a pénzügyminiszteriumnak egy hirdetését közli a „Budapesti Közlöny“ folyó évi január hó 2-iki száma, a mely hirdetés a regalebirtokosok eljárását kárpótlás-igényük bejelentését szabályozza s illetőleg körülírja a bejelentés köllégeit, s a mely felhívja a kárpótlásra jogosultakat, hogy igényeiket azon kir. adó felügyelőnél, a melynek működési területén az italmelési jog gyakoroltatott s a község megnevezésével, a melyben a jog gyakoroltatott, legkésőbb 1889. évi márczius 31-éig írásban annál inkább jelentsék be, mivel ellenesetben ezek az igények sem miszin alatt nem fognak tekintetbe vétetni. A midön e hirdetés tartalmát rövid kivonásban a fentebbiekben közöltük. — nem mulaszthatjuk el a kárpótlásra jogosult községeinknek és az egyes igényjogosultaknak figyelmét felhívni.

— **A tusnádfürdői víjak** egyik legesimabbja, a napokban 10,700 fíton adatott el nyílt árverésen. A vevő a brassói árvaszék.

— **Az első székely vasúttal** nem esatlakozók Háromszék vármegye, mint azt a mult év deczember 29-én tartott közgyűlésében hozott határozat tudatja, és pedig azért, mivel az állami vasúthoz jelenleg is rövidebb vonalon juthat, mint a tervezett vasút igénybevételével, és mivel a Háromszék brassói helyi érdekü vasút létesítésével eredetlően kimerült. Hogy az első székely vasút szakutczába jut-e ez elutasító válasz folytán nem tudjuk, de hogy Háromszék vármegye oda jut, az több, mint valószínű.

— **A csikvármegyei tanítótestület** csiki járásköre F.-Sz.-Györgyön 1889. jan. 14-én gyűlést tart. Tárgysorozat: 1. A helybeli tanítók gyak. tanítása. 2. A gyakorlati tanítások megbíralása. 3. T. Csiszér Miklós körorvos ur felolvasása az „Egészségtan“ köréből. 4. Vitatétel: a szorzás és osztás tanítás-e az osztályban? Előadja Veres. 5. Pénztár-

*) Szívesen közölnék megycék többi bíróságainak is hasonló kimutatásait, ha azok beküldetésének. Ebből a bíróságok részéről végzett derék munka felől megycink minden fiam meggyőződést szerezne. Szerk.

vizsgáló bizottság jelentése. 6. Nogradmegye tanítótestület kérvénye. 7. A csikmegyei tanítótestület kérvénye. 8. Tisztújítás. 9. Indítványok.

— **A csikszeredai „Casinó“** folyó év és hó 5-én választmányi ülést tartott, a melyen az évi rendes közgyűlés napját folyó hó 12-ére tűzte ki.

— **Meghívó.** A csikszeredai „Kisdud-óvó“ egyesület rendező bizottsága 1889. évi január 12-én (szombaton) egylete javára a „Csillag“ vendéglő nagytermében tánczezal egybekötött fillérestélyt rendez. Rendezők Szász Lajosné, Kovács Antalné, Kikinday Gyula, Horváth Károly. Műsorozat: 1) szavalt Nagy S. Erzsike. 2) „A nyolczadik pont.“ Vigjáték egy felvonásban; írta: Murger; fordította: Szerdahelyi. 3. Ének Lakatos Mihályné által. Bejépti-díj: személyenként 30 kr, gyermekjegy 10 kr. Kezdeté este fél 8 órakor.

— **Esküvő.** Jakab József m. kir. erdész, Jakab Elek jeles történészünk fia. folyó év és hó 3-án vezette oltárhoz „gyergyószentmiklósi ügyvéd Lázár Menyhért, csikvármegyei havasi javak igazgatója, törvényhatósági tag s több egyletek igazgató elnökének kedves és szép leányát Izát. Az esküvő szük családi körben történt és a gyergyószent miklósi örm. kath. szentegyházban tartott meg. Fogadják öszinte szerencsekívánatunkat!

— **A gyergyó-szentmiklósi „korcsolya-egylet“** által rendezett Szilveszter-estély a legfényesebben sikerült. A Laurency-féle nagyterem teljesen megtelt a legválogatottabb közönséggel, s a buzgó rendezőség által rendezett meglepetések a közönség élénk tetszésével találkozott. A négyeseket 30—32 pár tánczolta. A mulatság éjfélt után 3 óráig tartott. Bevétel 50 fíton felül volt.

— **A gy-szt.-miklósi „Polgári Olvasó-kör“** tartja az idén Gyergyószentmiklóson az első bált. Közélebb alakult meg a rendező bizottság és a bál megtartási napján január hó 26-át tűzte ki. A rendező bizottság elnökének ifj. Vákár István, jegyzőnek pedig Krísa Konrad választották meg. Ezenkívül még egy 30 tagu bizottság lett kiküldve, mely közélebb tartja első ülését. — Mint a gyergyószentmiklósi tánczestélyek legkedélyesebbjét ajánljuk az érdeklődő közönség figyelmébe.

— **Képviselők mentelmi jogát,** hogy mily féltékenyen őrzik az erre hivatott hatóságok, kitünik abból is, hogy Csikmegye két országgyűlési képviselője, névszerint Györfi Gyula és Mikó Árpád a mentelmi jog felfüggesztése mellett, párvialal vétségeért a csikszeredai kir. törvényszék által egy-egy napi államfogházra jogérvényesen elíteltetvén, midön büntetés végrehajtására került volna sor, az igazságügyi miniszter elrendelte, hogy a kir. ügyészség, a büntetés végrehajtása céljából, nevezett képviselők mentelmi jogának felfüggesztését az országgyűléstől újból is eszközölje ki. S tagadhatlan, hogy ez így helyes.

— **Vesztett kutya** garázdálkodott Gyó-Szent-Miklóson a mult héten. Mint tudósítók írja a szomszédos faluk valamelyikéből kborolt be Szent-Miklóra a beteg állat, hol egy embert és több állatot mart meg. A kutya boncolás után orvosilag lett kuszálva a veszedelmes betegség. — Nagyobb szerencsétlenség kikerülés céljából szigorú rendőri intézkedés történt, mely szerint 40 napon át minden kutyanak elzárva kell lennie.

— **Calico-bált** fognak rendezni — mint halljuk — a csikszeredai fiatal emberek. Ezenkívül még a tüzoltók tartják meg évenkénti elmaradhatatlan, de mindig kedélyes táncmulatságukat. — Eddig több bál rendezése nincs kilátásban.

— **Gecző Béla** kir. törvényszéki jegyző ur folyó hó 2-án a helybeli gyógyszerár előtti járdán egy dohánytárczát talált. — Tulajdonosa az ismertető jelek felfedése után nevezett jegyző irtól tárczáját átveheti.

— **Uj szaklap.** Budapesten I. Kaszás István szerkesztésében „Kerékpár-Sport“ czimmel új lap indult meg. A lap előfizetési ára: egész évre 5 fnt, félévre 2 fnt 80 kr., negyed évre 1 fnt. 50 kr. — Megjelenik minden hó 1- és 15-én.

KÖZGAZDASÁG.

Csikvármegye számokban.

II. Mezőgazdaság.

A mily kedvezőtlen képet nyújtott a népeségi statisztika, ép oly sötét a mezőgazdasági statisztika által nyújtott kép is.

Csikvármegye egész területe teszen 44,93 kilomertert vagyis 796,400 kat. holdat, a miből esik erdőre 422,641 hold, termő területre 373,759 „ és így az egész területnek több mint 54% erdő, s csak 46% termő terület.

Ezen termő terület a mivelési ágak szerint következőleg oszlik meg:

szántóföld	110,080 hold
kert	5,306
rét	171,940
legelő	86,433 „

vagyis esik ha minden családban az átlagos 4 családtag számát vesszük:

- az erdőből egy személyre 8 hold; egy családra 32 hold;
- a szántóföldből egy személyre 2 hold, egy családra 8 hold;
- a kertből egy személyre 0.1 hold, egy családra 0.4 hold;
- a rét- és kaszálóból egy személyre 4 hold, egy családra 16 hold;
- legelőből egy személyre 2.3 hold, egy családra 8.6 hold.

De ha tekintetbe vesszük, hogy megyénkben a váltó-gazdaság ismeretlen, s hogy ha termést koczkatni nem akarjuk, kénytelenek vagyunk a szántóföldnek egy részét ugarba hagyni, s ha tekintetbe vesszük, hogy az ugar-határ a szántóföldnek 55% -át teszi Csikvármegyében, egy személyre többé nem 2 hold, hanem alig 0.8 hold esik a szántóföldből vagyis nem több, mint 6 véka féreji terület, a hogy mi számítjuk.

Ott, hol a talaj még trágyázás nélkül is dúsan fizet, hol az emberi munka és szakértelem függetleníteni tudja a mezőgazdasági hozadék magas átlagát a természet nyers erői alól, — a termő föld fent kitüntetett aránya elég kedvező arányszám volna, mert hisz Dániában, Nagybritanniában, Németalföldön, Belgiumban átlag alig esik 0.3 hold termő föld egy lélekre és mégis fedezni képesek saját kenyér-szükségletüket, csak hogy itt a föld hektáronként 20—28 hektolitert ad, míg itt Magyarországnak alföldi rónáin már csak 15, Csikvármegyében pedig 6 hektoliterre száll le a termés átlag, minek természetes következménye, hogy élelmezésünk tekintetében évről-évre behozatalra van szükségünk és pedig közel egy millió forint értékig, a mint ezt a brassói iparkamara a Romániából bejövö mennyiségből kiszámította.

És ha már most ehhez hozzávesszük azt, hogy a kenyér-termények árai nálunk Magyarországon is, hol a tengeren túli verseny hatása nem érezhető oly közvetlenül — 1873—1887-ig 117-ről 67-re csökkentek, tehát oly alacsonyra, mely az előállítás költségeket is alig fedezi; s ha tekintetbe vesszük, hogy a meglévő marha-létszámunk nem képes fölemészteni kövér legelőink gazdag fütermését, és így már földrajzi fekvésünk, a terület geológiai alakulatánál fogva is állattenyésztésre vagyunk már a természettől utalva, s a mi ennek alapját képezi, túlnyomó takarmány természetésre.

Mert hiszen igaz, hogy az az 5542 ezer fnt értékü termés, melyet véres verejtékkal csikarunk ki évről-évre a bevetett területből, a helyi szükséglet sem képes fedezni, de akkor, mikor a gabona-szükségletet a mai olcsó szállítás mellett könnyen fedezhetni az exportra termelő vidékektől; mikor a gabona-árakat nemesak a belföldi, de a tengeren túli államok termése is szabályozza; — mikor továbbá az összes termés értékeből Csikvármegyében egy kat. holdra bruttó-nyereményképpen csak 22 fnt 68 kr. esik, míg ellenben

Sopron vármegyében	55.57
Csanád „	40.68
Baranya „	46.24
Mosony „	40.57
Bács-Bodrog „	49.07
Arad „	42.26
Temes „	42.36
Torontál „	49.94

s még az erdélyi megyék közül is

Brassó vármegyében	43.82
Kolozs „	34.27
Udvarhely „	50.46
Szolnok-Doboka vm.	35.39
Maros-Torda „	30.65

esik; és végül akkor, mikor a nálunk szintén-dü-

Január 9.

san tenyésztő takarmánynövények közül kat. holdanként átlag esik

a cukorrépából	75.20
pityókából	46.50
luczernából	47.24
bükkönyből	36.29

bruttó-nyeremény; akkor továbbra is a kenyér-növények termesztésével kinozni a sovány földet, nemcsak időt rabló, eredmény nélküli fáradozás, de számokban is kimutatható káros gazdasági üzem, olyan, a mely évenként 159—200 ezer forinttal károsítja a megye vagyonosodását.

Ha ehhez hozzávesszük még azt, hogy a belterjesebb művelésre szükséges munkás kéz, rendelkezésre áll, hogy e munkás kéz épen azért, mert elegendő munkát nem talál, a mindennapi kenyeret se képes saját munkájával megkeresni, és így magához az alapvagyonhoz kénytelen nyulni, hogy existenciáját fentarhassa, nem elszomorító kép-e, a mit a mezőgazdasági statisztika számadatai nyújtanak? Bizony az, s hogy még csak a hitelünk szűzessége tekintetében se maradjon fenn számunkra vigasztaló remény, ott is sötét árnyéknyit kísért a szomorú való, mely számokban kifejezve abban áll, hogy a csikvármegyei földbirtokokat nem kevesebb, mint 2 és félmillió jelzálogkölcsön terheli; miből tekintve azt, hogy jelzálogkölcsönök csak a szoros értelemben vett termőterületekre, u. m. belső telkek, szántók és rétekre adatnak, ezek pedig az összes területnek még felét sem teszik; — esik minden kat. holdra 52 frt jelzálog-teher, s ha ehhez hozzávesszük a csikszeredai és gyergyó-szentmiklósi takarékpénztárak által személyi hitelre adott kölcsönök összegét, a a melyek mult évi mérlegeik szerint legkevesebb egy és fél millió forintot tesznek. kerekszámban 4 millióra lehet tenni a kölcsönterhet.

És hova ment, mire lett fordítva ez óriási összeg? Befektetésekre, talajjavításra, vagy más produktív beruházásokra talán, a melyek gyümölcsözőleg térítik meg idővel a tőkét? Nem. Elnyelte ez összeget a 115 ezer lakosnak éhező gyomra, melynek kenyér kell. Ma még 4 millió elég, holnap már 10 millió kell s kérdés, hogy holnapután be fogjuk-e érni tudni 20 millióval és lesz-e, ki azt kölcsön merné adni a tönkre ment generációnak.

Szomorú kép, de való. A számok csallhatatlanok.

Hasznos tudnivalók.

Hogyan lehet almát sokáig eltartani? Tökéletesen érett, sértetlen almákat, ha nedvesek vagy nyirkosak, megtöröljük száraz ruhával; a láda vagy hordó fenekére, a melybe almáinkat rakni

akarjuk, néhány vékony léczet vagy fapálczát teszünk, hogy a gyümölcs az esetleg nedves fenékel ne érintkezék; a léczek közé gypszport hintünk 2 cm. vastagon, az almákat kocsányos oldalukkal fölfelé fordítva úgy rakjuk reá, hogy egymást ne érintsék; — ekkor ismét annyi gypszet hintünk rájuk, hogy ne csak a közöket megtöltse, hanem az almákat is egyenletesen betakarja; erre ismét egy sor alma jön, melyet mint az előbbi gypszszel takarunk be s úgy tovább, míg a láda vagy hordó meg nem telik. Természetes, hogy felül szintén gypsznek kell lenni. Az így konzervált almák frissek és jóízűek maradnak.

Anyátlan malaczkok fölnevelése. Adjunk az anyátlan malaczkoknak $\frac{1}{2}$ rész tehéntejből és $\frac{1}{2}$ rész lágy, langyosra melegített vízből álló keveréket rendes időközökben. E mellett a mértékletesre, tisztaságra s az állatkák melegen tartására folyton nagy gondot kell fordítani. Lassankint több és több rostált lenmagforrázatot keverhetünk a tejhez: később ajánlatos a főtt burgonyából, lefőlőzött főtt tejből és lenmagforrázattal készített híg pép. Később a lenmagforrázatot lenmaglisztel, kukoriczával vagy sűrű (de soha sem savanyu) tejjel lehet helyettesíteni. Az ől talajára hintett kukoriczaszemeket szívesen felszedgetik a malaczkok

e mellett elszedgetik még a fa, később a kőszendarabkákat is.

Piszkos kártya tisztítása. A piszkos kártyát legjobban és leggyorsabban petroleummal lehet megtisztítani. E célból mutató-űjünkra egy darab gyapjuszövetet csavarunk, melyet petroleumba mártván, a piszkot egyszerűen ledörzsöljük vele s azután a kártyát száraz gyapjuszövettel megtöröljük. — Miután minden kártyát ily módon mindkét oldalán megtisztítottunk, úgynevezett federweisszal dörzsöljük be s megszáritjuk, hogy a petroleum elpárologjon rólok. — Az ily módon megtisztított kártya egészen olyan, mint az új.

Szerkesztői üzenetek:

Dénikének Budapestén. Köszönet és őszinte üdvölet mindannyioknak. — K. L. Sz.-Udvarhely. Fogadd szívből jövő köszönetünket kedves meglepetésedért. — M. J. Fiume. A küldemény lekötöztetett. — G. I. Szent-Mihály. Az irtakról intézkedtünk. Minél gyakrabban keressen fel minket. Az ön csevegéseit szívesen hallgatjuk.

Felelős szerkesztő: **Dr. BOCSKOR BÉLA.**

Főmunkatárs: **VITOS MÓZES.**

Kiadó: **GYÖRGYJAKAB MÁRTON.**

Alólirott van szerencsém a n. érd. közönségnek

CSIKSZEREDÁBAN (a köhid mellett) levő

FÜSZER-ÜZLETEMBEN

következő áruimat ajánlani:

Mindenfajta fűszerek, kávék, kásák, lisztek, olajok, festékek. Magyarádi, rizling, sashegyi, ménési, tokai, ruszti és pezsgő boraimat.

LIQUERÖKET nagyválasztékban. RHUMOT literenként 60 krtól 3 frtig. Valódi francia COGNAC-ot 3 frttól 8 frtig. — Többfajta kitünő minőségű THEÁT.

Szebeni és brassói mosószappanokat.

Pipere-, rövidáru — nürnbergi és többfajta különleges cikkeimet. Glycerin, mandula ibolya, rózsa, napraforgó mosó-szappanokat.

Közönséges és salon PETROLEUMOT.

Ugy több — itt fel nem sorolható cikkeimet, a legjutányosabb árak mellett. Egyszersmind értesitem a t. közönséget, hogy bárminő megbízást — vagy megrendelést — **minden díj nélkül** szívesen teljesítek.

Teljes tisztelettel:

GÁL JÁNOS.

Alólirott tisztelettel értesitem a t. helybeli és vidéki közönséget, hogy

CSIKSZEREDÁBAN (a postahivatallal átellenben)

több év óta fennálló

K Ö N Y V N Y O M D Á M A T

a kor igényeinek megfelelőleg ujonnan berendeztem — s elvállalok mindentéle

folyóiratok, imakönyvek, regények, rovatos iven, bál-, menyegzői- és gyászjelentések, tankönyvek, névjegyek számlák stb. stb.

csinos és izléses kiállítású elkészítését a legjutányosabb árban és legrövidebb idő alatt. — Továbbá ajánlom jól berendezett

könyv- és papirkereskedésemet,

a hol többféle folyóiratok, iskolai tankönyvek, regények, törvénykönyvek, imakönyvek, képes- és verseskönyvek kisebb és nagyobb szent-képek kaphatók; — ugyszintén megérkeztek az **1889-ik évre szóló**

irodai, fali, tömb és képes naptárak.

Továbbá ajánlom: egyházi, községi és egyesek részére szükséges nyomtatványokból berendezett

NAGY RAKTÁROMAT.

Továbbá nálam kapható: az „**Állami italmérés jövedékről**“ szóló **1888. évi XXXV. t. cz.**

Teljes tisztelettel

Györgyjakab Márton,
nyomdatulajdonos és könyvkereskedő.